

חק לישראל – פרשת בא יום ו'

שמות פרק יב'

(יד) והיה היום הזה לכם לזכרון ונחגגתם אתו חג ליהוה לדרתיכם חקת עולם תחגגוהו: (יד) והיה היום הזה לכם לזכרון ונחגגתם אתו חג ליהוה לדרתיכם חקת עולם תחגגוהו: (יד) ויהי יומא הדיו לכוון לדוכרנא ותחגגו ימיה חגא קדם יי לדריכוו קים עלם תחגגוהו:

(טו) שבעת ימים מצות תאכלו אך ביום הראשון תשביתו שאר מבתים פי כל אכל חמץ ונכרתה הנפש ההוא מישראל מיום הראשון עד יום השבעי: (טו) שבעת ימים מצות תאכלו אך ביום הראשון תשביתו שאר מבתים פי כל אכל חמץ ונכרתה הנפש ההוא מישראל מיום הראשון עד יום השבעי: (טו) שבעת ימים פסיד תיכלון ברם ביומא קדמאה תבטלון חמיע מבתים ארי כל דיוכול חמיע וישתצי אנשא ההוא מישראל מיומא קדמאה עד יומא שביעאה:

(טז) וביום הראשון מקרא קדש וביום השביעי מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם: (טז) וביום הראשון מקרא קדש וביום השביעי מקרא קדש יהיה לכם כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש הוא לבדו יעשה לכם: (טז) וביומא קדמאה מערע קדיש וביומא שביעאה מערע קדיש יהי לכוון כל עיבידא לא יתעבד בהון ברם די מתאכל לכל נפש הוא בלחודוהי יתעבד לכוון:

(יז) ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את עבאיתים מארץ מצרים ושמרתם את היום הזה לדרתיכם חקת עולם: (יז) ושמרתם את המצות כי בעצם היום הזה הוצאתי את עבאיתים מארץ מצרים ושמרתם את היום הזה לדרתיכם חקת עולם: (יז) ותשרון ית פטירא ארי בכרו יומא הדיו אפיקית ית חיליכוו מארעא דמצרים ותשרון ית יומא הדיו לדריכוו קים עלם:

(יח) בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצת עד יום האחד ועשרים לחדש בערב: (יח) בראשון בארבעה עשר יום לחדש בערב תאכלו מצת עד יום האחד ועשרים לחדש בערב: (יח) בניסו בארבעא עסרא יומא לירחא ברמשא תיכלון פטירא עד יומא עסרין וחד לירחא ברמשא:

(יט) שבעת ימים שאר לא ימצא בבתים פי כל אכל מחמצת ונכרתה הנפש ההוא מעדת ישראל בגר ובאזרח הארץ: (יט) שבעת ימים שאר לא ימצא בבתים פי כל אכל מחמצת ונכרתה הנפש ההוא מעדת ישראל בגר ובאזרח הארץ: (יט) שבעת ימים חמיר לא ישתכח בבתים ארי כל דיוכול מחמצת וישתצי אנשא ההוא מכנשתא דישראל בגיורא ובציבא דארעא:

(כ) כל מחמצת לא תאכלו בכל מושבתים תאכלו מצות: (כ) כל מחמצת לא תאכלו בכל מושבתים תאכלו מצות: (כ) כל מחמצת לא תיכלון בכל מושבתים תיכלון פטירא:

(כא) ויקרא משה לכל זקני ישראל ויאמר אליהם משכו וקחו לכם צאן למשפחתים ושחטו הפסח: (כא) ויקרא משה לכל זקני ישראל ויאמר אליהם משכו וקחו לכם צאן למשפחתים ושחטו הפסח: (כא) וקרא משה לכל סבי ישראל ואמר להון אתנגידו וסיבו לכוון (מן בני) ענא לזרעיתכוו וכוסו פסחא:

(כב) ולקחתם אגדת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות מן הדם אשר בסף ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר: (כב) ולקחתם אגדת אזוב וטבלתם בדם אשר בסף והגעתם אל המשקוף ואל שתי המזוזות מן הדם אשר בסף ואתם לא תצאו איש מפתח ביתו עד בקר: (כב) ותסבון אסרת

חק לישראל – פרשת בא יום ו'

אזובא ותטבלון בדמא דבמנא ותדון לשקפא ולתרין ספיא מן דמא דבמנא ואתון לא תפקון אנש מתרע ביתיה עד צפרא:

(כג) ועבר יהוה לנגף את מצרים וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח יהוה על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגף: (כג) ועבר יהוה לנגף את מצרים וראה את הדם על המשקוף ועל שתי המזוזות ופסח יהוה על הפתח ולא יתן המשחית לבא אל בתיכם לנגף: (כג) ויתגלי יי לממחי ית מצרים ויחזי ית דמא על שקפא ועל תרין ספיא ויחוס יי על תרעא ולא ישבוק לחבלא למיעל לבתיכון לממחי:

(כד) ושמרתם את הדבר הזה לחק לה ולבגיה עד עולם: (כד) ושמרתם את הדבר הזה לחק לה ולבגיה עד עולם: (כד) ותשרון ית פתגמא דרין לקים לה ולבגיה עד עלם:

(כה) והיה כי תבאו אל הארץ אשר יתן יהוה לכם באשר דבר ושמרתם את העבדה הזאת: (כה) והיה כי תבאו אל הארץ אשר יתן יהוה לכם באשר דבר ושמרתם את העבדה הזאת: (כה) ויהי ארי תעלו לארעא דיתן יי לבון כמא די מליל ותשרון ית פלחנא דרין:

(כו) והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבדה הזאת לכם: (כו) והיה כי יאמרו אליכם בניכם מה העבדה הזאת לכם: (כו) ויהי ארי ימרון לבון בניכון מה פלחנא דרין לבון:

(כז) ואמרתם זבח פסח הוא ליהוה אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל ויקד העם וישתחוו: (כז) ואמרתם זבח פסח הוא ליהוה אשר פסח על בתי בני ישראל במצרים בנגפו את מצרים ואת בתינו הציל ויקד העם וישתחוו: (כז) ותימרון דפח תיס הוא קדם יי די חס על בתי בני ישראל במצרים פד הוה מחי ית מצראי וית בתנא שזיב וקרע עמא וסגידו:

(כח) וילכו ויעשו בני ישראל כאשר צוה יהוה את משה ואהרן כן עשו: (כח) וילכו ויעשו בני ישראל כאשר צוה יהוה את משה ואהרן כן עשו: (כח) ואזלו ועבדו בני ישראל כמא דפקיד יי ית משה ואהרן כן עבדו:

(כט) ויהי בחצי הלילה ויהוה הכה כל בכור בארץ מצרים מבכר פרעה הישב על כסאו עד בכור השבי אשר בבית הבור וכל בכור בהמה: (כט) ויהי בחצי הלילה ויהוה הכה כל בכור בארץ מצרים מבכר פרעה הישב על כסאו עד בכור השבי אשר בבית הבור וכל בכור בהמה: (כט) והוה בפלגות ליליא ויי קטל כל בוכרא בארעא דמצרים מבוכרא דפרעה דעתיד למתב על כרסי מלכותיה עד בוכרא דשביא די בבית אסירי וכל בוכרא דבעירא:

(ל) ויקם פרעה לילה הוא וכל עבדיו וכל מצרים ותהי צעקה גדלה במצרים כי אין בית אשר אין שם מת: (ל) ויקם פרעה לילה הוא וכל עבדיו וכל מצרים ותהי צעקה גדלה במצרים כי אין בית אשר אין שם מת: (ל) וקם פרעה לילה הוא וכל עבדוהי וכל מצרים והות צוחתא רבתא במצרים ארי לית ביתא די לית הוה ביה תמן מתא:

(לא) ויקרא למשה ולאהרן לילה ויאמר קומו צאו מתוך עמי גם אתם גם בני ישראל ולכו עבדו את יהוה כדברכם: (לא) ויקרא למשה ולאהרן לילה ויאמר קומו צאו מתוך עמי גם אתם גם בני ישראל ולכו עבדו את יהוה כדברכם: (לא) וקרא למשה ולאהרן לילה ויאמר קומו פוקו מגו עמי אף אתון אף בני ישראל ואזילו פלחו קדם יי כמא דהויתון אמרין:

(לב) גם צאנכם גם בקרכם קחו כאשר דברתם ולכו וברכתם גם אתי: (לב) גם צאנכם גם בקרכם קחו כאשר דברתם ולכו וברכתם גם אתי: (לב) אף ענכו אף תורכו דברו כמא די מללתון ואזילו וצלו אף עלי:

חק לישראל – פרשת בא יום ו'

- (ח) והגדת לבנה ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה יהוה לי בצאתי ממצרים: (ח) והגדת לבנה ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה יהוה לי בצאתי ממצרים: (ח) ותחוי לבנה ביומא ההוא למימר גדיל דין עבד יי לי במפקי ממצרים:
- (ט) והיה לה לאות על ידה ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת יהוה בפיה כי ביד חזקה הוצאה יהוה ממצרים: (ט) והיה לה לאות על ידה ולזכרון בין עיניך למען תהיה תורת יהוה בפיה כי ביד חזקה הוצאה יהוה ממצרים: (ט) ויהי לה לאת על ידה ולזכרנא בין עיניך גדיל תחי אורייתא דיי בפומיה ארי בידא תקיפא אפקה יי ממצרים:
- (י) ושמרת את החקה הזאת למועדה מימים ימימה: (י) ושמרת את החקה הזאת למועדה מימים ימימה: (י) ותטר ית קומא תרא לזמנה מזמן לזמן:
- (יא) והיה כי יבאה יהוה אל ארץ הכנעני כאשר נשבע לה ולאבותיה ונתנה לה: (יא) והיה כי יבאה יהוה אל ארץ הכנעני כאשר נשבע לה ולאבותיה ונתנה לה: (יא) ויהי ארי יעלפה יי לארעא דכנענאי כמה די קיים לה ולאבותיה ויתננה לה:
- (יב) והעברת כל פטר רחם ליהוה וכל פטר שגר בהמה אשר יהיה לה הזכרים ליהוה: (יב) והעברת כל פטר רחם ליהוה וכל פטר שגר בהמה אשר יהיה לה הזכרים ליהוה: (יב) ותעבר כל פתח ולדא קדם יי וכל פתח ולד בעירא די יהי לה דכריו תקדש קדם יי:
- (יג) וכל פטר חמור תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו וכל בכור אדם בכניה תפדה: (יג) וכל פטר חמור תפדה בשה ואם לא תפדה וערפתו וכל בכור אדם בכניה תפדה: (יג) וכל פתח (בוכרא) דחמרא תפרוק באמרא ואם לא תפרוק ותנקפיה וכל בוכרא דאנשא בכניה תפרוק:
- (יד) והיה כי ישאלך בנה מחר לאמר מה זאת ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו יהוה ממצרים מבית עבדים: (יד) והיה כי ישאלך בנה מחר לאמר מה זאת ואמרת אליו בחזק יד הוציאנו יהוה ממצרים מבית עבדים: (יד) ויהי ארי ישאלנך בנה מחר למימר מא דא ותימר ליה בתקופ ידא אפקנא יי ממצרים מבית עבדותא:
- (טו) ויהי כי הקשה פרעה לשלחנו ויהרג יהוה כל בכור בארץ מצרים מפכר אדם ועד בכור בהמה על פן אני זבח ליהוה כל פטר רחם הזכרים וכל בכור בני אפדה: (טו) ויהי כי הקשה פרעה לשלחנו ויהרג יהוה כל בכור בארץ מצרים מפכר אדם ועד בכור בהמה על פן אני זבח ליהוה כל פטר רחם הזכרים וכל בכור בני אפדה: (טו) והיה ארי אקשי פרעה לשלחנא וקטל יי כל בוכרא בארעא דמצרים מבוכרא דאנשא ועד בוכרא דבעירא על פן אנא דבח קדם יי כל פתח ולדא דכריו וכל בוכרא דבני אפרוק:
- (טז) והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך כי בחזק יד הוציאנו יהוה ממצרים: (טז) והיה לאות על ידכה ולטוטפת בין עיניך כי בחזק יד הוציאנו יהוה ממצרים: (טז) ויהי לאת על ידה ולתפליו בין עיניך ארי בתקופ ידא אפקנא יי ממצרים:

רס"י

- (יד) לזכרון – לזכות: וחגותם אותו – ועדיין לא שמענו אי זה יום הזכרון ת"ל זכור (מכילתא) יום שהוא לך לזכרון אתה חוגגו את היום הזה אשר ילאתם למדנו שיום

חק לישראל – פרשת בא יום ו'

שלא נא' דורות וחקת עולם על המלאכה
אלא על החגיגה לכך חזר ושנאו כאן שלא
תאמר אזהרת כל מלאכה לא יעשה לא
לדורות נאמרה אלא לאותו הדור:

(יח) עד יום האחד ועשרים – למה נא' והלא
כבר נא' שבעת ימים לפי שנא' ימים לילות
מנין ת"ל עד יום האחד וגו':

(יט) לא ימלא צבתיכם – מנין לגבולין ת"ל
בכל גבולך. מה ת"ל צבתיכם מה ביתך
ברשותך אף גבולך שברשותך יא' חמנו של
נכרי שהוא אכל ישראל ולא קבל עליו
אחריות: כי כל אוכל מחמנת – לענוש כרת
על השאור והלא כבר ענש על החמץ אלא
שלא תאמר חמץ שראוי לאכילה ענש עליו
שאור שאינו ראוי לאכילה לא יענש עליו
(מכילתא) ואם ענש על השאור ולא ענש על
החמץ הייתי אומר שאור שהוא מחמץ אחרים
ענש עליו חמץ שאינו מחמץ אחרים לא יענש
עליו לכך נאמרו שניהם: בגר ובאורח הארץ
– לפי שהנש נעשה לישראל הורגך לרבות את
הגרים:

(כ) מחמנת לא תאכלו – אזהרה על אכילת
שאור: כל מחמנת – להביא את תערובתו:
בכל מושצתיכם תאכלו מאות – זה בא ללמד
שהוא ראוי לאכילת כל מושצתיכם פרט
למעשר שני וחלות תודה (מכילתא ע"ש)
והאונים ראויים לאכילת כל מושצות אלא
צירושלים:

(כא) משכו – מי שיש לו לאן ימשוך משכו:
וקחו – מי שאין לו יקח מן השוק:
למשפחתיכם – שה לבית אבות:

(כב) אזור – מין ירק שיש לו גבעולין: אגודת
אזור – ג' קלחין קרויין אגודה: אשר בסף –
בכלי כמו ספות כסף: מן הדם אשר בסף –
למה חזר ושנאו שלא תאמר טבילה אחת
לשלב המתנות לכך נאמר עוד אשר בסף
שהוא כל נתינה ונתינה מן הדם אשר בסף
על כל הגעה טבילה: ואם לא תלאו וגו' –
מגיד שמאחר שנתנה רשות למשחית לחבל
אינו מבחין בין דייק לרשע ולילה רשות
למחבלים הוא שנא' (תהלים קד) בו תרמוס
כל חיתו יער:

היציאה הוא יום של זכרון ואיזה יום ילאו
ת"ל (במדבר לג) ממהרת הפסח ילאו הוי
אומר יום ט"ו בניסן הוא של יו"ט שהרי ליל
ט"ו אכלו את הפסח ולבקר ילאו: לדתיכם
– שומע אני מיעוט דורות שנים תלמוד לומר
חקת עולם תחגורו (מכילתא):

(טו) שבעת ימים – שטיינ"א של ימים:
שבעת ימים מאות תאכלו – ובמקום אחר
הוא אומר (דברים טז) ששת ימים תאכל מאות
(פסחים קכ) למד על שביעי של פסח שאינו
חובה לאכול מאה ובלבד שלא יאכל חמץ מנין
אף ששה רשות ת"ל שבעת ימים זו מדה
בתורה דבר שהיה בכלל ויא' מן הכלל ללמד
לא ללמד על עמנו בלבד יא' אלא ללמד על
הכלל כולו יא' מה שביעי רשות אף ששה
רשות יכול אף לילה הראשון רשות ת"ל בערב
תאכלו מאות הכתוב קבעו חובה (שם כח): אך
ביום הראשון תשבתו שאור – מערב יו"ט
וקרוי ראשון לפי שהוא לפני השבעה ומאינו
מוקדם קרוי ראשון כמו (איוב טו) הראשון
אדם תולד הלפני אדם נולדת או אינו אלא
ראשון של שבעה ת"ל לא תשחט על חמץ לא
תשחט הפסח ועדיין חמץ קיים (מכילתא):
הנפש הוא – כשהיא בנפשה ובלעתה פרט
לאנוס: מישראל – שומע אני תכרת מישראל
ותלך לה לעם אחר ת"ל במקום אחר מלפני
בכל מקום שהוא רשותי:

(טז) מקרא קדש – מקרא שם דבר קרא אותו
קדש לאכילה ושתיה וכסות (מכילתא): לא
יעשה בהם – אפי' ע"י אחרים: הוא לבדו –
(יכול אף לעו"ג ת"ל הוא לבדו יעשה לכם
לכם ולא לעו"ג) הוא ולא מכשיריו שאפשר
לעשותו מערב יום טוב: לכל נפש – אפי'
לבהמה יכול אף לנכרים ת"ל לכם (נ"א אך)
(בינה כח ז"ר):

(יז) ושמתם את המנות – שלא יבאו לידי
חמוץ מכאן אמרו תפח תלטוש צונן. רבי
יאשיה אומר אל תהי קורא את המנות אלא
את המנות כדרך שאין מחמיצין את המנות
כך אין מחמיצין את המנות אלא אם באה
לידך עשה אותה מיד: ושמתם את היום הזה
– ממלאכה: לדתיכם חקת עולם – לפי

חק לישראל – פרשת בא יום ו'

גם בני ישראל – הטף: ולכו עדו וגו' כדברכם – הכל כמו שאמרתם ולא כמו שאמרתי אני בטל לא אשלח בטל מי ומי ההולכים בטל רק לאנכם ובקרכם יג. גם לאנכם גם בקרכם קחו. ומהו כאשר דברתם (שמות י) גם אתה תתן בידינו זבחים ועולות: (לכ) קחו כאשר דברתם וברכתם גם אותי – התפללו עלי שלא אמות שאני זכור (מכילתא):

(לג) כלנו מתים – אמרו לא כגזרת משה הוא שהרי אמר ומת כל זכור וכאן אף הפשוטים מתים ה' או י' צבית א' (מכילתא): (לד) טרם יחמץ – המצריים לא הגיחוס לשהות כדי חימוץ: משארותם – שירי מלה ומרור (מכילתא): על שכמם – אע"פ שבהמות הרבה הוליכו עמהם מחצבים היו את המזות (מכילתא):

(לה) כדבר משה – שאמר להם במצרים (שמות יא) וישאלו איש מאת רעהו: ושמלות – אף הן היו חשובות להם מן הכסף ומן הזהב והמאוחזר בפסוק חשוב (מכילתא): (לו) וישאלום – אף מה שלא היו שואלים מהם היו נותנים להם אתה אומר אחד טול שנים וכן: וינלכו – ורוקינו:

(לז) מרעמסם סכותה – ק"ך מיל היו וזאו שם לפי שעה שנאמר (שמות יב) ואשא אתכם על כנפי נשרים: הגברים – מצן עשרים שנה ומעלה:

(לח) ערב רב – תערובות אומות של גרים: (לט) עגות מזות – חררה של מלה זכא שלא החמיץ קרוי מלה: וגם לדה לא עשו להם – (מכילתא) לדרך. מגיד שבחן של ישראל שלא אמרו היאך נלא למדבר בלא לדה אלא האמינו והלכו הוא שמפורש בקבלה (ירמיהו ז) זכרתי לך חסד נעורידך אהבת כלולותיך לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה ומה שכן מפורש אחריו קודם ישראל לה' וגו':

(מ) אשר יצבו במצרים – אחר שאר הישיבות שישבו גרים בארץ לא להם: שלשים שנה וארבע מאות שנה – בין הכל משנוולד יצחק עד עכשיו היו ארבע מאות שנה משהיה לו זרע לאברהם נתקיים כי גר יהיה זרעך

(כג) ופסח – וחמל וי"ל ודלג: ולא יתן המשחית – ולא יתן לו יכולת לבא כמו (בראשית לא) ולא נתנו אלהים להרע עמדי: (כה) והיה כי תבאו – תלה הכתוב מלה זו בביאתם לארץ ולא נתחייבו במדבר אלא בפסח אחד שעשו בשנה השנית על פי הדבור: כאשר דבר – והיכן דבר (שמות ו) והבאתי אתכם אל הארץ וגו':

(כז) ויקוד העם – על בשורת הגאולה וביאת הארץ ובשורת הבנים שיהיו להם:

(כח) וילכו ויעשו וגו' – (מכילתא) וכי כבר עשו והלא מראש חודש נאמר להם אלא מכיון שקבלו עליהם מעלה עליהם הכתוב כאלו עשו: וילכו ויעשו – אף ההליכה מנה הכתוב ליתן שכר להליכה ושכר לעשיה: כאשר איה ה' את משה ואהרן – להגיד שבחן של ישראל שלא הפילו דבר מכל מאות משה ואהרן ומהו כן עשו אף משה ואהרן כן עשו:

(כט) וה' – כל מקום שנא' וה' הוא וצית דינו שהו"ו לשון תוספת הוא כמו פלוני ופלוני: הכה כל זכור – אף של אומה אחרת והוא במצרים: מצבור פרעה – אף פרעה זכור הי' ונשתייר מן הזכורים ועליו הוא אומר (שמות ט) בעבור זאת העמדתיך: עד זכור השבי – שהיו שמחין לאידם של ישראל ועוד שלא יאמרו יראתנו הביאה הפורענות זו וזכור השפחה בכלל הי' שהרי מנה מן החשוב שבכלן עד הפחות וזכור השפחה חשוב מצבור השבי:

(ל) ויקם פרעה – ממטתו: לילה – ולא כדרך המלכים בשלש שעות ציוס: הוא – תחילה ואח"כ עדיו מלמד שהיה הוא מחזר על בתי עדיו ומעמידן: כי אין בית אשר אין שם מת – יש שם זכור מת אין שם זכור גדול שבבית קרוי זכור שנאמר (תהלים פט) אף אני זכור אתנהו ד"א מצריות מזנות תחת בעליהן ויולדות מרווקים פנויים והיו להם זכורות הרבה פעמים הם חמשה לאשה אחת כל אחד זכור לאציו:

(לא) ויקרא למשה ולאהרן לילה – מגיד שהיה מחזר על פתחי העיר ורועק היכן משה שרוי היכן אהרן שרוי: גם אתם – הגברים:

חק לישראל – פרשת בא יום ו'

ערל לא יאכל צו אלל כגון ערבי מהול וגבעוני מהול והוא תושב או שכיר:

(מו) צבית אחד יאכל – (מכילתא) בחבורה אחת שלל יעשו הגמנין עליו שתי חבורות ויחלקוהו. אתה אומר בחבורה אחת או אינו אלל צבית אחד כמשמעו וללמד שאם התחילו והיו אוכלים בחזר וירדו גשמים שלל יכנסו צבית ת"ל על הצתים אשר יאכלו אותו צהם מכאן שהאוכל אוכל צשני מקומות: לא תוליא מן הצבית – מן החבורה: ועלם לא תשצרו צו – הראוי לאכילה כגון שיס עליו כזית צשר יס צו משום צצירת עלם אין עליו כזית צשר או מוח אין צו משום צצירת עלם:

(מז) כל עדת ישראל יעשו אותו – למה נאמר לפי שהוא אומר צפסח מצרים שה צבית צבות שגמנו עליו למשפחות יכול אף פסח דורות כן תלמוד לומר כל עדת ישראל יעשו אותו:

(מח) ועשה פסח – יכול כל המתגייר יעשה פסח מיד תלמוד לומר והיה כאזרח הארץ מה אזרח צארבעה עשר אף גר צארבעה עשר: וכל ערל לא יאכל צו – להציא את שמתו אחיו מחמת מילה שאינו מומר לערלות ואינו נלמד מבן נכר לא יאכל צו:

(מט) תורה אחת וגו' – (מכילתא) להשוות גר לאזרח אף לשאר מצות צבתורה:

(צ) פטר כל רחם – שפתח את הרחם תחלה כמו (משלי יז) פוטר מים ראשית מדון וכן (תהלים צב) יפטירו צשפה יפתחו שפתים: לי הוא – לעלמי קניתים ע"י שהכיתי צכורי מצרים:

(ג) זכור את היום הזה – למד שמוזכרין יליאת מצרים צכל יום:

(ד) צחדש האציב – וכי לא היינו יודעין צאזיה חדש ילאו אלל כך אמר להם ראו חסד שגמלכם שהוליא אתכם צחדש שהוא כשר לצאת לא חמה ולא אנה ולא גשמים. וכן הוא אומר (תהלים סח) מוליא אסירים צכושרות חדש שהוא כשר לצאת:

(ה) אל ארץ הכנעני וגו' – (תנחומא) אע"פ שלל מנה אלל חמשה עממין כל צבעה גוים צמשמע שכולן צכלל כנעני הם ואתה

ושלשים שנה היו משנגזרה גזירת צין הצתרים עד שנוכל יאחק. וא"א לומר צאמ"ל לצדה שהרי קהת מן הצאים עם יעקב הי' לא וחשוב כל שנותיו וכל שנות עמרם צנו ושמונים של משה לא תמלאם כל כך וע"כ הרבה שנים היו לקהת עד שלל ירד למצרים והרבה משנות עמרם נבלעים צשנות קהת והרבה משמונים של משה נבלעים צשנות עמרם הרי שלל תמלא ד' מאות לצביאת מצרים והזקקת לומר על כרחך שאף שאר הישיבות נקראו גרות אפי' צחברון כענין שנאמר (צבראשית לה) אשר גר שם אברהם ויאחק ואומר (שמות ו) את ארץ מגוריהם אשר גרו צה לפיכך אתה צריך לומר כי גר יהיה זרעך משה' לו זרע. וכשתמנה ארבע מאות שנה משנוכל יאחק תמלא מציאתן למצרים עד יליאתן ר"י שנה וזה אחד מן הדברים ששינו לתלמי המלך:

(מא) ויהי מקץ שלשים שנה וגו' ויהי בעלם היום הזה – (מכילתא) מגיד שכיון שהגיע הקץ לא עכצו המקום כהרף עין צט"ו צניסן צאו מלצבי השרת אלל אברהם לצשרו צט"ו צניסן נולד יאחק וצט"ו צניסן נגזרה גזירת צין הצתרים:

(מב) ליל שמרים – שהיה הקצ"ה שומר ומלפה לו לקיים הצטחתו להוליאם מארץ מצרים: הוא הלילה הזה לה' – הוא הלילה שאמר לאברהם צלילה הזה אני גואל את צניד: שמרים לכל צני ישראל לדרתם – משומר וצא מן המזיקין כענין שנא' ולא יתן המשחית וגו':

(מג) זאת חקת הפסח – צי"ד צניסן נאמרה להם פרשה זו: כל צן נכר – שנתנכרו מעשו לאציו צצשמים. ואחד נכרי ואחד ישראל מומר צמשמע (מכילתא):

(מד) ומלתה אותו אז יאכל צו – רצו וצמות עא) מגיד שמילת עבדיו מעכצתו מלצכול צפסח דצרי רבי יהושע. ר"א אומר אין מילת עבדיו מעכצתו מלצכול צפסח. א"כ מה ת"ל אז יאכל צו. העבד:

(מה) תושב – זה גר תושב: ושכיר – זה הנכרי ומה ת"ל והלא ערלים הם ונאמר וכל

חק לישראל – פרשת בא יום ו'

ושלחתו בלח עתו ולמדך הכתוב שהוא קדוש
בצורה לפטור את הבא אחריו ואף שאינו
נפל קרוי שגר כמו שגר אלפיך. אבל זה לא
בא אלא ללמד על הגבל שהרי כבר כתיב כל
פטר רחם. ואם תאמר אף צבור בהמה
טמאה במשמע בא ופירש במקום אחר
בבבא ובלאנך. לשון אחר יש לפרש והעברת
כל פטר רחם בצבור אדם הכתוב מדבר:

(יג) פטר חמור – ולא פטר שאר בהמה
טמאה גזרת הכתוב הוא לפי שנמשלו בצורי
מזרים לחמורים. ועוד שסייעו את ישראל
בליאתן ממזרים (שאיין לך אחד מישראל שלא
נטל הרבה חמורים) טעונים מכספם ומזהבם
של מזרים: תפדה בשה – נותן שה לכהן
ופטר חמור מותר בהגאה והשה חולין ביד
כהן: וערפתו – עורפו בקופיץ מאחוריו
והורגו. הוא הפסיד ממונו של כהן לפיכך
יפסיד ממונו (מכילתא): וכל צבור אדם
בבנין תפדה – חמש סלעים פדיונו קצוב
במקום אחר:

(יד) כי ישאלך בנך מחר – יש מחר שהוא
עכשיו ויש מחר שהוא לאחר זמן כגון זה וכגון
(יהושע כב) מחר יאמרו בניכם לבנינו דבני גז
ובני ראובן: מה זאת – זה תנוק טפס שאינו
יודע להעמיק שאלתו וסותם ושואל מה זאת
ובמקום אחר הוא אומר (דברים ו) מה
העדות והחקים והמשפטים וגו' הרי זאת
שאלת בן חכם. דברה תורה כנגד ארבעה
בנים הם רשע ושאינו יודע לשאול והשואל
דרך חכמה:

(טז) ולטוטפת בין עיניך – תפילין ועל שם
שהם ארבעה בתים קרויין טוטפת טט בכתפי
שתיים פת באפריקי שתיים (סנהדרין ז) ומנחם
חזרו עם (יחזקאל כא) והטף אל דרום (מיכה
ג) אל תטיפו לשון דבור כמו ולזכרון בין
עיניך האמורה בפרשה ראשונה שהרואה
אותם קשורים בין העינים יזכור הנס וידבר
בו:

ממשפחת כנען היתה שלא נקרא לה שם אלא
כנעני: נשבע לאבותיך וגו' – באברהם הוא
אומר (בראשית טו) ביום ההוא כרת ה' את
אברהם וגו' וזינחק הוא אומר (שם כו) גור
בארץ הזאת וגו' וביעקב הוא אומר (שם כט)
הארץ אשר אתה שוכב עליה וגו': זאת חלב
ודבש – חלב זב מן העזים והדבש זב מן
התמרים ומן התאנים (מגילה ו): את העבודה
הזאת – (פסחים לו) של פסח והלח כבר
נאמר למעלה והיה כי תבואו אל הארץ וגו'
ולמה חזר ושנאה בשביל דבר שנתחדש בה.
בפרשה ראשונה נאמר (שמות יב) והיה כי
יאמרו אליכם בניכם מה העבודה הזאת לכם
בבן רשע הכתוב מדבר שהוליא את עצמו מן
הכלל וכאן והגדת לבנך בבן שאינו יודע
לשאול והכתוב מלמד שנתח לו אתה
בדברי אגדה המושכים את הלב:

(ח) בעבור זה – בעבור שאקיים מצותי כגון
פסח מצה ומרור הללו: עשה ה' לי – רמז
תשובה לבן רשע לומר עשה ה' לי ולא לך
שאלו היית שם לא היית כדאי ליגאל
(מכילתא):

(ט) והיה לך לאות – יציאת מזרים תהיה לך
לאות: על ידך ולזכרון בין עיניך – רואה
לומר שתכתוב פרשיות הללו ותקשרם בראש
ובזרוע: על ידך – יד שמאל לפיכך ידכה
מלא בפרשה שניה (פסוק טז) לדרוש בה יד
שהיא כהה (מכילתא מנחות לז):

(י) מימים ימימה – משנה לשנה (שם לו):
(יא) והיה כי יביאך – יש מרבתינו שלמדו
מכאן שלא קדשו בצורות הנולדים במדבר
והאומר שקדשו מפרש ביהא זו לומר אם
תקיימוהו במדבר תזכו ליכנס לארץ
ותקיימוהו שם (מכילתא): נשבע לך – והיכן
נשבע לך (שמות ו) והבאתי אתכם אל הארץ
אשר נשאתי וגו': ונתנה לך – (מכילתא) תהא
בעיניך כאלו נתנה לך בו ביום ואל תהי
בעיניך כירושא אבות:

(יב) והעברת – חין והעברת אלא לשון
הפרשה וכן הוא אומר והעברתם את נחלתו
לבתו: שגר בהמה – נפל שגרתו אמו

חק לישראל – פרשת בא יום ו'

נביא – ירמיה מו'

(יג) הדבר אשר דבר יהוה אל ירמיהו הנביא לבוא נבוכדראצר מלך בבל להפכות את ארץ מצרים: (יד) הגידו במצרים והשמיעו במגדול והשמיעו בנה ובתחפנחס אמרו התניעב והכו לך פי אכלה חרב סביבי: (טו) מדוע נסחף אפיריה לא עמד פי יהוה הדפו: (טז) הרבה פושל גם נפל איש אל רעהו ויאמרו קומה ונשבה אל עמנו ואל ארץ מולדתנו מפני חרב היונה: (יז) קראו שם פרעה מלך מצרים שאון העביר המועד: (יח) חי אני נאם המלך יהוה צבאות שמו כי כתבור בהרים וככרמל בים יבוא: (יט) כלי גולה עשי לך יושבת בת מצרים כי נף לשמה תהיה ונצתה מאין יושב: (כ) עגלה יפה פיה מצרים קרץ מצפון בא בא: (כא) גם שכריה בקרבה פעגלי מרבק כי גם המה הפנו נסו יחדיו לא עמדו כי יום אידם בא עליהם עת פקדתם: (כב) קולה פנחש ילך כי בחיל ילכו ובקדמות באו לה פחטבי עצים: (כג) פרתו יערה נאם יהוה כי לא יחקר פי רבו מארבה ואין להם מספר: (כד) הבישה בת מצרים נתנה ביד עם צפון: (כה) אמר יהוה צבאות אלהי ישראל הנני פוקד אל אמון מנא ועל פרעה ועל מצרים ועל אלהיה ועל מלכיה ועל פרעה ועל הבטחים בו: (כו) ונתתים ביד מבקשי נפשם וביד נבוכדראצר מלך בבל וביד עבדיו ואחרי כן תשבן בימי קדם נאם יהוה: (כז) ואתה אל תירא עבדי יעקב ואל תחת ישראל כי הנני מושעה מרחוק ואת זרעה מארץ שבים ושב יעקב ושקט ושאנו ואין מחריד: (כח) אתה אל תירא עבדי יעקב נאם יהוה כי אתה אני כי אעשה כלה בכל הגוים אשר הדחתיה שמה ואתה לא אעשה כלה ויסרתיה למשפט ונקה לא אנקה:

משנה – פרה פרק ה'

(א) המביא כלי חרס לחטאת, טובל, ולן על הכבשן. רבי יהודה אומר, אף מן הבית הוא מביא וכשר, שהכל נאמנים על החטאת. ובתרומוה, פותח את הכבשן ונוטל. רבי שמעון אומר, מן הסדר השני. רבי יוסי אומר, מן הסדר השלישי:

יהודה אומר אף מן הבית הוא מביא וכשר – דמהימנין ליה לעם הארץ אם אומר ששמרו על טהרת חטאת, כדלמרינן צפרק חומר בקודש דעמי הארץ נאמנים על טהרת יין לנסכים ושמן למנחות, שלא יהא כל אחד ואחד בונה צמה לעלמו ושורף פרה אדומה

רע"ב – (א) המביא כלי חרס לחטאת – שהולך אצל היוצר לקנות ממנו כלי חרס להניח בו אפר חטאת או מי חטאת: טובל ולן על הכבשן – מתחיל לשומרו בטהרה שלא יגע בהן עם הארץ מקודם שיגפרו בכבשן והוא גמר מלכתו לקבל טומאה: ר'

חק לישראל – פרשת בא יום ו'

ממנו כלים, אין נוטל מסדר הראשון דיד הכל מממששין בו, אבל מסדר השני שתחת הראשון שרי. ורבי יוסי מחמיר ואסר אף מסדר השני. ואין הלכה לא כר' שמעון ולא כר' יוסי אלא אע"פ שמאל הכבשן פתוח הרי הכל בחזקה טהרה, ולוקח אף מסדר הראשון:

(ב) הַמְטָבִיל כָּלִי לַחֲטָאת בְּמִים שְׂאִינָם רְאוּיִים לְקֹדֶשׁ, צָרִיף לְנִגְבּ. בְּמִים שֶׁהֵם רְאוּיִים לְקֹדֶשׁ, אֵינּוּ צָרִיף לְנִגְבּ. אִם לְהוֹסִיף לְתוֹכּוֹ מִים מְקֻדָּשִׁים, בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף צָרִיף לְנִגְבּ:

בראוין. אבל אם הטבילו להכניס לתוכו מים שכבר נתן עליהם את האפר, אפילו הטבילו במים חיים, כריך לנגב, שלא יתערבו שאינם מקודשים במקודשים, ותנן לקמן כלוחית של חטאת שנפל לתוכה מים פסול:

(ג) קְרוּיָה שֶׁהִטְבִּילָהּ בְּמִים שְׂאִין רְאוּיִין לְקֹדֶשׁ, מְקֻדָּשִׁין בָּהּ עַד שֶׁתִּטְמָא. נִטְמָאָה, אֵין מְקֻדָּשִׁין בָּהּ. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֹמֵר, אִם מְקֻדָּשׁ הוּא בָּהּ בִּתְחִלָּה, אֵף בְּסוּף יְקֻדָּשׁ בָּהּ. אִם אֵינּוּ מְקֻדָּשׁ בָּהּ בְּסוּף, אֵף לֹא בִּתְחִלָּה. בֵּין כֶּף וּבֵין כֶּף, לֹא יוֹסִיף לְתוֹכָהּ מִים מְקֻדָּשִׁים:

במים טמאים יותר מצמים שאינן ראוין לקדש. ור' יהושע משה מדותיו. דאי חיישת, הכא והכא תיחוש. ואי לא חיישת, הכא והכא לא תיחוש. אלא בין כך ובין כך, בין בתחלה אם הטבילה במים שאין ראוין לקדש וניגבה, בין בסוף כשנטמאת והטבילה אפילו בראוין לקדש וניגבה, לא יוסיף לתוכה מים מקודשים, דחיישינן שמה תפלוט. ואין הלכה כר' יהושע:

(ד) שְׂפוּפְרֵת שֶׁחֲתָכָהּ לַחֲטָאת, רַבִּי אֶלְיעָזֵר אֹמֵר, יִטְבֵּיל מִיָּד. רַבִּי יְהוֹשֻׁעַ אֹמֵר, יִטְמָא וְיִטְבֵּיל. הַבֵּל בְּשָׂרִים לְקֹדֶשׁ, חוּץ מִחֲרֹשׁ שׁוֹטָה וְקָטָן. רַבִּי יְהוּדָה מְבַשֵּׂיר בְּקָטָן, וּפּוֹסֵל בְּאִשָּׁה וּבְאַנְדְּרוּגִינוֹס:

ואע"ג דטומאה זו אינה צריכה הערב שמא אלא טבילה בלבד, מכל מקום איכא הכירא, משום דלגבי פרת חטאת עשאוה כטמא מת בשביעי שלו ומטמא אדם וכלים, ואי איתא דפרה היתה צריכה הערב שמא, גם היא היתה צריכה: ר' יהושע אומר יטמא ויטביל – דבענין אחר ליכא הכירא, כיון דכלים הנגמרים בטרה צריכין טבילה לקודש, שמה נשאר בכלי רוק היוצא מפיו של עם הארץ ועדיין הוא לח בשעת גמרו של כלי ומטמאו.

לעלמו והלכה כרבי יהודה: ובתרומה – אם מביא כלי חרס להניח בו תרומה: פות את הכבשן ונוטל – אע"ג שנגמר רופן ולא שמרן. דכיון דעדיין לא נפתח ומלא אצק על גביו לא חיישינן שמה נגע בו עם הארץ, ללא החמירו בתרומה: רבי שמעון אומר מסדר השני – אם פתח עם הארץ את הכבשן ונטל

רע"ב – (ז) המטביל כלי לחטאת – כלי שטף שהטבילו כדי למלואות בו מים ולקדש באפר, אם הטבילו במים שאין ראוין לקדש כגון במי מקוה שאינם מים חיים: כריך לנגב – הכלי. שמה יתערבו שאינם ראוים

רע"ב – (ג) קרויה – דלעת יבשה חלולה שאוצים בה מים: שהטבילה – מעלה בעלמא לחטאת ולא משום טומאה, דהא בחדשה מיירי שלא נטמאת מעולם: במים שאין ראוין לקדש מקדשים בה – לאחר שנגבה. ולא חיישינן שמה בלעה מים שאין ראוין לקדש ותחזור ותפלוט: נטמאה אין מקדשים בה – ואע"פ שחזר והטבילה. דחיישינן שמה תפלוט משקין טמאים הבלועים בה, דקסברי רבנן דמחמירין טפי

רע"ב – (ז) שפופרת – של קנה: שחכה – תיקנה לשום בה מי חטאת או אפר חטאת אפילו חכה חזר שאינו חשוד על הטומאה: ר' אליעזר אומר יטביל מיד – ואיכא היכרא דפרה נעשית בטבול יום, משום דכלים הנגמרים בטרה צריכין טבילה לקודש, שמה נשאר בכלי רוק היוצא מפיו של עם הארץ ועדיין הוא לח בשעת גמרו של כלי ומטמאו.

חק לישראל – פרשת בא יום ו'

למדנו שכל הכשר לאסיפת אפרה כשר לקידוש: ר' יהושע מכשיר בקטן ופוסל באשה – לאס איתא לכל הכשר באסיפה כשר בקידוש, לכתוב ולקח לשון יחיד בקידוש כי היכי דכתב ואסף לשון יחיד באסיפה, מאי ולקחו, לאפילו הגך דפסולים התם, כשרים הכא, כגון קטן אצל אשה לא, דכתיב ונתן ולא ונתנה (יג):

(ח) **בְּכֹל הַבָּלִים מְקַדְּשִׁים, אֲפֹלוּ בְּכָלֵי גְלָלִים, בְּכָלֵי אֲבָנִים, וּבְכָלֵי אֲדָמָה. וּבִסְפִינָה מְקַדְּשִׁין בָּהּ. אִין מְקַדְּשִׁין לֹא בְּדַפְנוֹת הַבָּלִים, וְלֹא בְּשׂוּלֵי הַמַּחֲזֵי, וְלֹא בְּמִגּוּפַת הַחֶבֶת, וְלֹא בְּחַפְנֵיו, מִפְּנֵי שְׂאִין מְמַלְאִין וְאִין מְקַדְּשִׁין וְאִין מִזִּין מִי חֲטָאת אֱלֹא בְּכָלֵי. אִין מִצִּילִין בְּצִמִּיד פְּתִיל אֱלֹא בָלִים, שְׂאִין מִצִּילִים מִיָּד בְּלֵי חֶרֶס אֱלֹא בָלִים:**

מטומאת אוהל המת על ידי צמיד פתיל, אלא כלים: שאין מצילין מאויר כלי חרס אלא כלים – שאם יפול שרץ באויר כלי חרס, טמא כל מה שצחוכו אע"פ שלא נגע בהו, חוץ מכלים שאין מיטמאין מאויר כלי חרס, ואין כלים מיטמאין מאויר כלי חרס: שאין מצילין – כמו ואין מצילין. דוגמתו בריש פרק קמא דביצה שאפר כירה מוכן הוא, ואמר רבה בגמרא (דף טו) הכי קאמר, ואפר כירה מוכן הוא (יח):

(ו) **בֵּיצַת הַיּוֹצְרִים, בְּשֶׁרָה. רַבִּי יוֹסִי פּוֹסֵל. בֵּיצַת הַתְּרַנְגְּלָת, רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה מְבַשְׂרִין, וְחַכְמִים פּוֹסְלִין:**

פוסל – דלא חשיב לה כלי. ואין הלכה כר' יוסי: ביצת התרנגולת – קליפתה החיונה: וחכמים פוסלים – שאינה חשובה כלי. והלכה כחכמים:

(ז) **הַשְּׂקֵת שֶׁבִּסְלַע, אִין מְמַלְאִין בָּהּ וְאִין מְקַדְּשִׁין בָּהּ וְאִין מִזִּין מִמֶּנָּה וְאִינָה צְרִיכָה צִמִּיד פְּתִיל וְאִינָה פּוֹסְלָת אֶת הַמְּקִנָּה. הִיתָה כְּלֵי וְחַבְרָה בְּסִיד, מְמַלְאִין בָּהּ וּמְקַדְּשִׁין בָּהּ וּמִזִּין מִמֶּנָּה וְצְרִיכָה צִמִּיד פְּתִיל וּפּוֹסְלָת אֶת הַמְּקִנָּה. נִקְבָּה מִלְּמִטָּן וּפְקָקָה בְּסִמְרִטוּט, הַמַּיִם שֶׁבְּתוֹכָהּ פְּסוּלִין, מִפְּנֵי שְׂאִינָן עֵגְלִים כְּלֵי. מִן הַצֵּד וּפְקָקָה בְּסִמְרִטוּט, הַמַּיִם שֶׁבְּתוֹכָהּ כְּשֵׁרִים, מִפְּנֵי שֶׁהֵם עֵגְלִים כְּלֵי. עֲשׂוּ לָהּ עֵטְרָה שֶׁל טִיט וְהִלְכוּ הַמַּיִם לְשָׁם, פְּסוּלִין. אִם הָיָה בָּרִיא כְּדֵי שִׁינְטֵל עִמָּה, בְּשֵׁרִים:**

לה לרך חור שצדופנה ומשקין בה הבהמות. והכא מיירי בסלע מחובר שחקו, אין נחשב

והלכה כר' יהושע: הכל כשרים לקדש – כל הטהורים כשרים להשליך האפר על גבי המים ואפילו נשים. דכתיב גבי אסיפת אפר הפרה ואסף איש טהור את אפר הפרה והניח מחוץ למחנה, ודרשין איש, להכשיר את הזר. טהור, ואפילו אשה והניח, מי איש צו לעת להניח, פרט לחרש שוטה וקטן שאין בהן לעת להניח. ובתר [אסיפת אפרה] כתיבא הך עבודה לקידוש ואין עבודה מפסקת בינתים,

(ה) **בְּכֹל הַבָּלִים מְקַדְּשִׁים, אֲפֹלוּ בְּכָלֵי גְלָלִים, בְּכָלֵי אֲבָנִים, וּבְכָלֵי אֲדָמָה. וּבִסְפִינָה מְקַדְּשִׁין בָּהּ. אִין מְקַדְּשִׁין לֹא בְּדַפְנוֹת הַבָּלִים, וְלֹא בְּשׂוּלֵי הַמַּחֲזֵי, וְלֹא בְּמִגּוּפַת הַחֶבֶת, וְלֹא בְּחַפְנֵיו, מִפְּנֵי שְׂאִין מְמַלְאִין וְאִין מְקַדְּשִׁין וְאִין מִזִּין מִי חֲטָאת אֱלֹא בְּכָלֵי. אִין מִצִּילִין בְּצִמִּיד פְּתִיל אֱלֹא בָלִים, שְׂאִין מִצִּילִים מִיָּד בְּלֵי חֶרֶס אֱלֹא בָלִים:**

רע"ב – (ה) **בְּכֹל הַבָּלִים מְקַדְּשִׁים – זִין שֶׁל עַץ זִין שֶׁל עֵסֶם זִין שֶׁל זְכוּכִית, וְאִפִּילוּ בְּכָלֵי גְלָלִים לֹא חֲשִׁיבֵי כְּלֵי לַעֲנִין טוּמְאָה לֹא מַדְבְּרֵי תוֹרָה וְלֹא מַדְבְּרֵי סוּפְרִים, דְּכִתִּיב מִים חַיִּים אֵל כְּלֵי וְלֹא כְּתִיב אֵל הַכְּלֵי: מַחֲזֵי – כְּלֵי גְדוֹל שֶׁל חֶרֶס שְׁקוּרִין צַעֲרֵבֵי אֶלְמַחְגִּי"ר. וּבִקְרָה הָאֶחָד מִמֶּנּוּ עֲשׂוּ כְּדַמּוֹת בַּיִת יָד וְהוּא שׂוּלֵי הַמַּחֲזֵי. כִּד פִּירַשׁ הַרְמְצ"ס: וְאִין מִזִּין אֵל כְּלֵי – כְּלוּמַר, שְׂכָרִיד שִׁיהִיו הַמַּיִם בְּכָלֵי בַשְּׂעַת הַהַזָּה: אִין מִצִּילִין – כֹּל מַה שְּׂצַחֲוֹה**

(ו) **בֵּיצַת הַיּוֹצְרִים, בְּשֶׁרָה. רַבִּי יוֹסִי פּוֹסֵל. בֵּיצַת הַתְּרַנְגְּלָת, רַבִּי מֵאִיר וְרַבִּי יְהוּדָה מְבַשְׂרִין, וְחַכְמִים פּוֹסְלִין:**

רע"ב – (ו) **זֵינֵת הַיּוֹצְרִים – כֹּל כְּלֵי שְׂמַתְחִיל יוֹצֵר חֶרֶס לַעֲשׂוֹת, עוֹשֶׂה תַחִילָה הַחֹמֶר עֵגוּל כְּלוּמַר זֵינֵת וְעוֹשֶׂה לָהּ בַּיִת קְבוֹל: כְּשֶׁרָה – לְקַדֵּשׁ זֶה מִי חֲטָאת: וְר' יוֹסִי**

(ז) **הַשְּׂקֵת שֶׁבִּסְלַע, אִין מְמַלְאִין בָּהּ וְאִין מְקַדְּשִׁין בָּהּ וְאִין מִזִּין מִמֶּנָּה וְאִינָה צְרִיכָה צִמִּיד פְּתִיל וְאִינָה פּוֹסְלָת אֶת הַמְּקִנָּה. הִיתָה כְּלֵי וְחַבְרָה בְּסִיד, מְמַלְאִין בָּהּ וּמְקַדְּשִׁין בָּהּ וּמִזִּין מִמֶּנָּה וְצְרִיכָה צִמִּיד פְּתִיל וּפּוֹסְלָת אֶת הַמְּקִנָּה. נִקְבָּה מִלְּמִטָּן וּפְקָקָה בְּסִמְרִטוּט, הַמַּיִם שֶׁבְּתוֹכָהּ פְּסוּלִין, מִפְּנֵי שְׂאִינָן עֵגְלִים כְּלֵי. מִן הַצֵּד וּפְקָקָה בְּסִמְרִטוּט, הַמַּיִם שֶׁבְּתוֹכָהּ כְּשֵׁרִים, מִפְּנֵי שֶׁהֵם עֵגְלִים כְּלֵי. עֲשׂוּ לָהּ עֵטְרָה שֶׁל טִיט וְהִלְכוּ הַמַּיִם לְשָׁם, פְּסוּלִין. אִם הָיָה בָּרִיא כְּדֵי שִׁינְטֵל עִמָּה, בְּשֵׁרִים:**

רע"ב – (ז) **הַשְּׂקֵת שֶׁבִּסְלַע – שׂוֹקֵת הִיא אֶבֶן חֲלוּלָה שֶׁעַל שֶׁפֶת הַמַּעֲוִן וְהַמַּיִם נִכְנָסִים**

חק לישראל – פרשת בא יום ו'

שלמטה מצטלו מחורת כלי, דסתימה של סמרטוט לא משוי לי כלי. אבל כשהנקב מן הכל יק תורת כלי עליו ומקדשים צמים שצתוכס שהרי הכלי מסבב, והיינו עגולים כלי: עשה לה עטרה – שוקת תלושה שחיברה בסיד שהיא חסובה כלי ועשה שפה של טיט לפיה סביר ונתמלחה השוקת מים עד שנתמלחה גם השפה, המים פסולים לקדש, לפי שאין התוספתא נחשבת כלי: ואם היה צריא – כלומר אם השפר הזאת חזקה ומהודקת בשוקת עד שאילו תנטל השוקת תנטל גם השפה עמה, כשרים:

(ח) שְׁתֵּי שְׁקֵתוֹת שֶׁבְּאֶבֶן אַחַת, קִדְּשׁ אַחַת מֵהֶם, הַמִּים שֶׁבִּשְׁנֵיהֶם אֵינָן מְקַדְּשִׁין. הָיוּ נְקֻבוֹת זו לְזוֹ בְּשִׁפּוּפְרֵת הַנּוֹד, אוֹ שֶׁהָיוּ הַמִּים צָפִין עַל גְּבִיהֶן אֶפְלוֹ בְּקִלְפֵת הַשּׁוֹם, וְקִדְּשׁ אֶת אַחַת מֵהֶן, הַמִּים שֶׁבִּשְׁנֵיהֶם מְקַדְּשִׁין:

הראשונות של פס היד חוזרות זו צריות, לא הגודל אלא האצבעות הסמוכות לו: או שהיו מים צפין על גביהן – כגון שכותל האמצעי המפסיק בין שתי השקתות נמוך משאר הכתלים: כקליפת השום – כשנתמלאו שתייהן, צפין המים על המחיצה האמצעית כקליפת השום:

(ט) שְׁתֵּי אֲבָנִים שֶׁהָקִיפֵן זו לְזוֹ וְעִשָּׂאן שִׁנְחָלְקָה, הַמִּים שֶׁבִּיְגִינֵיהֶם אֵינָן מְקַדְּשִׁין. עִשָּׂאן בְּסִיד אוֹ בְּגַפְסִים וְהָן יְכוּלוֹת לְהִנָּטֵל בְּאַחַת, הַמִּים שֶׁבִּיְגִינֵיהֶם מְקַדְּשִׁין:

אלא לראותן שצסדק לא נכנס בהן הקידוש: גפסים – מין סיד הוא ולכן ביותר וקורין לו בלע"ז ייס"ז גיפס:

כלי הואיל ולא היה עליו שם כלי תלוש. ואפילו היה תלוש [אלא] שחיברו ולבסוף חקקו: ואינה רכיכה כמיד פחיל – אם היתה באהל המת, מאלת על מה שצתוכה ככיסוי לצד בלא כמיד פחיל, לפי שאינה חסובה כלי אלא כבור ודות שמליין על מה שצתוכן ככיסוי בלא כמיד פחיל, כדתנן פרק ה' לזהלות (משנה ו): ואינה פוסלת את המקוה – אם [נפלו] מי גשמים מתוכה למקוה, אין נחשבים מים שאובים לפסול את המקוה: ופקקה – סתמה: מפני שאינם עגולים כלי – כלומר שאין כלי מסבב את המים, דנקב

רע"ב – (ח) שתי שקתות שצאצו – הכא מיירי באן המיטלטלת שאינה סלע מחובר, ושתי שקתות הללו תורת כלי יק להן: קדש אחת מהן – שנתן אפר פרה צמים שצאחת מהן: כשפופרת הנוד – כמין קנה שנתן על פי הנוד שבו מריקים היין או המים בתוך הנוד. ושיעורו כדי שיהיו שתי אצבעות

רע"ב – (ט) שהקיפן – סמכן זו אלל זו. לשון [ואין] מקיפין שתי חציות דמסכת בילה: המים שצנייהן – שצין שתי עריצות ושצין סדק של שוקת – אבל שאר המים מקודשין.

גמרא – נדה דף יז' ע"ב

אמר רבי שמעון בן יוחאי ארבעה דברים הקדוש ברוך הוא שונאן ואני איני אוהבן הנכנס לביתו פתאום ואצ"ל לבית חבירו והאוחז באמה ומשתין ומשתין מים ערום לפני מטתו והמשמש מטתו בפני כל חי אמר ליה רב יהודה לשמואל ואפי' לפני עכברים א"ל שינא לא אלא כגון של בית פלוני שמשמשין מטותיהן בפני עבדיהם ושפחותיהם ואינהו מאי דרוש שבו

חק לישראל – פרשת בא יום ו'

לכם פה עם החמור עם הדומה לחמור רבה בר רב הונא מקרקש זגי
דכילתא אביי באלי דידיבי רבא באלי פרוחי:

קש"י על הגמלא

מקרקש זגי – פעמונים החלויים ככילה
קסביב מטחו מקשקשן צעת תשמיש לסור בני
יתוסים: יתוסים: יתוסים:
ציתו משס: צאלי דידיבי – מגרש הזבובים

זוהר – יתרו דף פח' ע"ב

אמר רבי אלעזר לאבוי, אלין סעודתי הין מתתקנין. אמר ליה, ליליא
דשבתא, פתיב, והרפתיך על במתי ארץ. ביה בליליא, מתברכא
מטרוניתא, וכלהו חקל תפוחין, ומתברכא פתוריה דבר נש, ונשמתא
אתוספת, וההוא ליליא, חדוה דמטרוניתא הוי. ובעי בר נש למחדי
בחדוותא, ולמיכל סעודתא דמטרוניתא:

ביומא דשבתא, בסעודתא תניינא, פתיב (ישעיה נח) אז תתענג על יי. על יי
ודאי. דההיא שעתא אתגליא עתיקא קדישא, וכלהו עלמין בחדוותא,
ושלימו וחדוותא דעתיקא עבדינן, וסעודתא דיליה הוא ודאי:

בסעודתא תליתאה דשבתא, פתיב והאכלתיך נחלת יעקב אביה. דא היא
סעודתא דזעיר אפין, דהוי בשלימותא. וכלהו שיתא יומין, מההוא שלימו
מתברכו. ובעי בר נש למחדי בסעודתיה, ולאשלמא אלין סעודתי, דאינון
סעודתי מהימנותא שלימתא, דזרעא קדישא דישראל, די מהימנותא עלאה,
דהא דילהון היא, ולא דעמין עובדי עבודת פוכבים ומזלות. ובגיני כן
אמר, (שמות לא) ביני ובין בני ישראל:

הלכה – הרמב"ם הלכות שבת פ"ה

(טז) כלים הדומים זה לזה ואינן ניכרין אלא בעיון הרבה אסור להקריבן לאור הנר
ולהבחין ביניהן שמא ישכח ויטה לפיכך שמש שאינו קבוע אסור לו לבדוק כוסות
וקערות לאור הנר מפני שאינו מכירן בין בנר של שמן זית בין בנר של נפט שאורו רב
אבל שמש קבוע מותר לו לבדוק לאור הנר כוסות וקערות מפני שאינו צריך עיון הרבה

חק לישראל – פרשת בא יום ו'

ואם היה נר של שמן זית אין מורין לו לבדוק ואע"פ שהוא מותר גזירה שמא יסתפק ממנו. [השגת הראב"ד – כלים הדומים זה לזה ואינן ניכרין אלא בעיון וכו' עד לפיכך שמש שאינו קבוע וכו' א"א בלבול גדול אני רואה בכאן לפי הגמרא והמבין יעיין]:
 (יז) נר שאחורי הדלת אסור לפתוח הדלת ולנעול כדרכו מפני שהוא מכבהו אלא יזהר בשעה שפותח ובשעה שנועל ואסור לפתוח את הדלת כנגד המדורה בשבת כדי שתהא הרוח מנשבת בה ואע"פ שאין שם אלא רוח מצויה ומניחין הנר של שבת על גבי אילן המחובר לקרקע ואינו חושש:

מוסר – מלוקט

כְּשֵׁם שֶׁהַחֹלֶה זָהִיר וְזָרִיז לְבַקֵּשׁ רֹפֵא מוּמָחָה וּמְבַקֵּשׁ מִמֶּנּוּ לְרַפְאוֹתָו וְנוֹדֵר לוֹ כַּמָּה מַעוֹת וּמְכַבְּדוֹ כְּבוֹד גָּדוֹל כִּי יֵרָא מְאֹד מִחֲלָיו. קַל וְחוֹמֵר שֶׁצָּרִיף לַעֲשׂוֹת כֵּן עַל רְפוּאָת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא הַחֹלִי הָעֵיקָרִי וְהַמְדוּדָה הָעֵצוּם וַיִּבְקֵשׁ רְפוּאָתוֹ מִפִּי סוֹפְרִים וּמִפִּי סְפָרִים לְתַקֵּן אֲשֶׁר עוֹת וּלְתַקֵּן אֲשֶׁר קָלַקַל וּלְלַקֵּט אֲשֶׁר פָּזַר. וַיִּכְנַע מְאֹד וַיִּשְׁמַע לְקוֹל מוֹדֵרִים. וְאַחַר אֲשֶׁר יִתְבוֹנֵן בְּחֹלִי נַפְשׁוֹ מִכָּל הַפְּגָמִים אֲשֶׁר פָּגַם בְּנַפְשׁוֹ. יוֹדִיעַ מְכַאוֹבָיו לְרֹפֵא הַנֶּפֶשׁ יִנְחָהוּ בְּמַעֲגָלֵי צֶדֶק וַיִּמְהַר לְאַחֲזוֹ בְּסִדְרֵי תְשׁוּבָה כְּכֹל אֲשֶׁר יִשִּׁית עָלָיו. וְהוּא הַטּוֹב הַחֶפֶץ בְּתִשׁוּבַת הַשָּׁבִים יַעֲזְרֵהוּ עַל דְּבַר כְּבוֹד שְׁמוֹ רוֹכֵב שָׁמַיִם בְּעֵזְרוֹ בְּהָלוֹ נְרוֹ:

לע"נ

זאב ואיים בן שרה, יונתן בן צדיקה, משה דוד בן סוזנה מלכה, גד גבריאל בן סוזן, סוזנה מלכה בת שמואל, דניאלה פורטונה בת רזל, צדיקה בת שרה ז"ל